

.. ଈଶୋପନିଷତ୍ ..

.. ଈଶୋପନିଷତ୍ ..

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ .

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ..

ଓଁ ଶାଂତିଃ ଶାଂତିଃ ଶାଂତିଃ ..

[oo] ଓଁ = ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଘନ; ଅଦଃ = ସେହି ପରବ୍ରହ୍ମ; ପୂର୍ଣ୍ଣମ୍ = ସର୍ବ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟନ୍ତି; ଇଦମ୍ = ଏହି (ଜଗତ ବି); ପୂର୍ଣ୍ଣମ୍ = ପୂର୍ଣ୍ଣ (ହିଁ) ଅଟେ; (କାରଣ) ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ = ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣ (ପରବ୍ରହ୍ମ) ଠାରୁ ହିଁ; ପୂର୍ଣ୍ଣମ୍ = ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଉଦଚ୍ୟତେ = ଉତ୍ତଳ ହୋଇଛି; ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ = ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ; ପୂର୍ଣ୍ଣମ୍ = ପୂର୍ଣ୍ଣକୁ; ଆଦାୟ = ବିଯୋଗ କଲାପରେ (ମଧ୍ୟ); ପୂର୍ଣ୍ଣମ୍ = ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଏବଂ = ହିଁ; ଅବଶିଷ୍ୟତେ = ଅବଶିଷ୍ଟ ରହେ ||

ତ୍ରିବିଧ ତାପର ଶାନ୍ତି ହେଉ ||

(ତ୍ରିବିଧ ତାପ : ଅଧିଭୌତିକ, ଅଧିଦୈବିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ)

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ .

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ..

ଓଁ ଶାଂତିଃ ଶାଂତିଃ ଶାଂତିଃ ..

[sn] Om. That is full; this is full. This fullness has been projected from that fullness. When this fullness merges in that fullness, all that remains is fullness. Om. Peace! Peace! Peace!

.. ଅଥ ଇଶୋପନିଷତ୍ ..

॥ଅଥ ଈଶୋପନିଷତ୍॥

#1

ଓଁ ଇଶା ବାସ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ଯତ୍କିଂଚ ଜଗତ୍ୟାଂ ଜଗତ୍ .
ତେନ ତ୍ୟକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜିଥା ମା ଗୃଧଃ କସ୍ୟସ୍ୱିଦ୍ଧନମ୍ .. ୧..

[oo] ଜଗତ୍ୟାମ୍ = ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ; ଯତ୍ କିଂ ଚ = ଯାହା କିଛି ବି; ଜଗତ୍ = ଜଡ-
ଚେତନସ୍ୱରୂପ ଜଗତ ଅଟେ; ଇଦମ୍ = ଏହି; ସର୍ବମ୍ = ସମସ୍ତ; ଇଶା = ଇଶ୍ୱରଂକ ଦ୍ୱାରା;
ବାସ୍ୟମ୍ = ବ୍ୟାପ୍ତ ବା ଆଚ୍ଛାଦିତ; ତେନ = ତାଂକୁ (ସେହି ଇଶ୍ୱରଂକୁ ଭାବନାରେ ରଖି);
ତ୍ୟକ୍ତେନ = ତ୍ୟାଗ ପୂର୍ବକ; ଭୁଞ୍ଜିଥା = (ଏହାକୁ) ଭୋଗ କର; ମା ଗୃଧଃ = (ଏଥୁ ସହିତ) ଆସନ୍ତ
ହୁଅ ନାହିଁ; (କାରଣ) ଧନମ୍ = ଧନ ବା ଭୋଗ୍ୟ ପଦାର୍ଥ; କସ୍ୟ ସ୍ୱିତ୍ = କାହାର ଅଟେ?
(ଅର୍ଥାତ୍ କାହାର ବି ନୁହେଁ) । ॥୦୧॥

ଓଁ ଈଶା ବାସ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ଯତ୍କିଞ୍ଚ ଜଗତ୍ୟାଂ ଜଗତ୍ ।

ତେନ ତ୍ୟକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜିଥା: ମା ଗୃଧ: କସ୍ୟସ୍ୱିଦ୍ଧନମ୍ ॥୧॥

[sn] 1 All this? whatever exists in this changing universe? should be covered by the Lord. Protect the Self by renunciation. Lust not after any man's wealth.

#2

କୁର୍ବନ୍ନେବେହ କର୍ମାଣି ଜିଜୀବିଷେଚ୍ଛତଃ ସମାଃ ।

ଏବଂ ତ୍ଵୟି ନାନ୍ୟଥେତୋଽସ୍ତି ନ କର୍ମ ଲିପ୍ୟତେ ନରେ .. ୨..

[୦୦] ଇହ = ଏହି ଜଗତରେ; କର୍ମାଣି = ଶାସ୍ତ୍ରଗୃହିତ କର୍ମମାନଙ୍କୁ; କୁର୍ବନ୍ = (ଇଶ୍ଵର ପୂଜା ନିମନ୍ତେ) କରି; ଏବଂ = ହିଁ; ଶତମ୍ ସମାଃ = ଶତ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ଜିଜୀବିଷେଚ୍ = ଜୀବିତ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବା ଉଚିତ୍; ଏବମ୍ = ଏହି ଭାବରେ (ତ୍ୟାଗ ପୂର୍ବକ, ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ); କର୍ମ = କରାଯାଉଥିବା କର୍ମ; ତ୍ଵୟି = ତୁମେ; ନରେ = ମନୁଷ୍ୟଠାରେ; ନ ଲିପ୍ୟତେ = ଲିପ୍ତ ହେବ ନାହିଁ; ଇତଃ = ଏହାଠାରୁ (ଭିନ୍ନ); ଅନ୍ୟଥା = ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର (ମାର୍ଗ); ନ ଅସ୍ତି = ନାହିଁ (ଯାହାଦ୍ଵାରା ମନୁଷ୍ୟ କର୍ମ ବନ୍ଧନରୁ, ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ) । ||୦୨||

କୁର୍ବନ୍ନେବେହ କର୍ମାଣି ଜିଜୀବିଷେଚ୍ଛତଃ ସମାଃ ।

एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥२॥

[sn] 2 If a man wishes to live a hundred years on this earth, he should live performing action. For you, who cherish such a desire and regard yourself as a man, there is no other way by which you can keep work from clinging to you.

odia.org

#3

ଅସୁରଂ ନାମ ତେ ଲୋକା ଅନ୍ଧେନ ତମସାଂଂବୃତାଃ .

ତାଂସ୍ତେ ପ୍ରେତ୍ୟାଭିଗଚ୍ଛନ୍ତି ଯେ କେ ଚାତ୍ମହନୋ ଜନାଃ .. ୩..

[୦୦] ଅସୁରଂ = ଅସୁର ମାନଙ୍କର; (ଯେଉଁ) ନାମ = ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ଲୋକାଃ = ନାନା ପ୍ରକାରର ଯୋନି ଏବଂ ନର୍କ ସ୍ଵରୂପ ଲୋକ ଅଛି; ତେ = ସେ ସମସ୍ତ; ଅନ୍ଧେନ ତମସା = ଅଜ୍ଞାନ ତଥା ଦୁଃଖକ୍ଳେଶପରି ମହାନ ଅନ୍ଧକାରରେ; ଆବୃତା = ଆଚ୍ଛାଦିତ ଅଟେ; ଯେ କେ ଚ = ଯିଏ ବି; ଆତ୍ମହନଃ = ଆତ୍ମାର ହତ୍ୟାକାରୀ (ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ଭାବ ରହିତ ଭୋଗ-ବିଳାସରେ ଲିପ୍ତ); ଜନାଃ = ମନୁଷ୍ୟ; ତେ = ସେମାନେ; ପ୍ରେତ୍ୟା = ମୃତ୍ୟୁ ପରେ; ତାନ୍ = ସେହି ଭୟଙ୍କର ଲୋକମାନଙ୍କୁ; ଅଭିଗଚ୍ଛନ୍ତି = ବାରମ୍ବାର ପ୍ରାପ୍ତକରନ୍ତି(ଗତିକରନ୍ତି) | ||୦୩||

असुर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः।

ताँस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः॥३॥

[sn] 3 Verily, those worlds of the asuras are enveloped in blind darkness; and thereto they all repair after death who are slayers of Atman.

odia.org

#4

ଅନେଜଦେକଂ ମନସୋ ଜବୀୟୋ ନୈନଢ୍ଵେବା ଆପ୍ନୁବନ୍ପୂର୍ବମର୍ଷତ୍ .
ତଦ୍ଦାବତୋଽନ୍ୟାନତ୍ୟେତି ତିଷ୍ଠତ୍ତ୍ଵସ୍ମିନ୍ନପୋ ମାତରିଶ୍ଵା ଦଧାତି .. ୪..

[oo] (ତତ୍)= (ସେହି ପରମେଶ୍ଵର); ଅନେଜତ୍ = ଅଚଳ; (ତଥା) ଏକମ୍ = ଏକ (ଅର୍ଥାତ୍ ଅଦ୍ଵିତୀୟ); (ଏବଂ) ମନସଃ = ମନଠାରୁ (ବି); ଜବୀୟଃ = ଅଧିକ ତୀବ୍ର ଗତିଯୁକ୍ତ (ଅଚଳି); ପୂର୍ବମ୍ = ସର୍ବ ପୂରାତନ (ବା ସର୍ବ ପ୍ରଥମ); ଅର୍ଷତ୍ = ଜ୍ଞାନସ୍ଵରୂପ ବା ସର୍ବଜ୍ଞ (ଅଚଳି); ଏନତ୍ = ଏହି ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କୁ; ଦେବାଃ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦେବତାମାନେ ବି; ନ ଆପ୍ନୁବନ୍ = ପାଇ ନାହାନ୍ତି ବା ଜାଣିପାରି ନାହାନ୍ତି; ତତ୍ = ସେହି (ପରବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ); ଅନ୍ୟାନ୍ = ଅନ୍ୟ; ଧାବତଃ = ଧାବମାନ (ତୀବ୍ର ଗତିଶୀଳ ମାନଙ୍କୁ); ତିଷ୍ଠତ୍ = (ସ୍ଵୟଂ) ସ୍ଥିତ ରହି ମଧ୍ୟ; ଅତ୍ୟେତି = ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଆନ୍ତି; ତସ୍ମିନ୍ = ତାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ -- ତାଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ଵ ଓ ଶକ୍ତିରୁ; ମାତରିଶ୍ଵା = ବାୟୁ ଆଦି ଦେବତା; ଅପଃ = ଜଳବୃଷ୍ଟି ଆଦି କ୍ରିୟା; ଦଧାତି = ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି | ||୦୪||

अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन्पूर्वमर्षत् ।

तद्दावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ॥४॥

[sn] 4 That non?dual Atman, though never stirring, is swifter than the mind. The senses cannot reach It, for It moves ever in front. Though standing still, It overtakes others who are running. Because of Atman, Vayu, the World Soul apportions the activities of all.

#5

ତଦୈକ୍ତି ତନୈକ୍ତି ତଦୁରେ ତଦ୍ୱଂତିକେ .

ତଦଂତରସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ତଦୁ ସର୍ବସ୍ୟାସ୍ୟ ବାହ୍ୟତଃ .. ୫..

[oo] ତତ୍ = ସେ; ଏକ୍ତି = ଚଳନ୍ତି (ଅର୍ଥାତ୍ ଚଳମାନ); ତତ୍ = ସେ; ନ ଏକ୍ତି = ସ୍ଥିର ମଧ୍ୟ; ତତ୍ = ସେ; ଦୁରେ = ବହୁ ଦୂରରେ; ତତ୍ = ସେ; ଉ ଅତିକେ = ଅତି ନିକଟ ମଧ୍ୟ; ତତ୍ = ସେ; ଅସ୍ୟ = ଏହି; ସର୍ବସ୍ୟ = ସମସ୍ତ ଜଗତର; ଅତଃ = ଭିତରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ; (ଏବଂ) ତତ୍ = ସେ; ଅସ୍ୟ = ଏହି; ସର୍ବସ୍ୟ = ସମସ୍ତ ଜଗତର; ଉ ବାହ୍ୟତଃ = ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପ୍ତ; ||୦୫||

तदेजति तन्नैजति तदूरे तद्वन्तिके ।

तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः॥५॥

[sn] 5 It moves and moves not; It is far and likewise near. It is inside all this and It is outside all this.

odia.org

#6

ଈଷ୍ଠ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟାତ୍ମନ୍ୟେବାନୁପଶ୍ୟତି .

ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଚାତ୍ମାନଂ ତତୋ ନ ବିଜୁଗୁସ୍ମତେ .. ୬..

[୦୦] ତୁ = ପରନ୍ତୁ; ଈଃ = ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ; ସର୍ବାଣି = ସମସ୍ତ; ଭୂତାନି = ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ; ଆତ୍ମି = ପରମାତ୍ମାଙ୍କଠାରେ; ଏବ = ହିଁ; ଅନୁପଶ୍ୟତି = ନିରନ୍ତର ଦେଖନ୍ତି; ଚ = ଏବଂ; ସର୍ବଭୂତେଷୁ = ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କଠାରେ; ଆତ୍ମାନମ୍ = ପରମାତ୍ମାଙ୍କୁ (ଦେଖନ୍ତି); ତତଃ = ତତ୍ପରେ (ସେ କେବେ ବି); ନ ବିଜୁଗୁସ୍ମତେ = କାହାରିକୁ ଘୃଣା କରେ ନାହିଁ (କରି ପାରେ ନାହିଁ) | ||୦୬||

यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्येवानुपश्यति ।

सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥६॥

[sn] 6 The wise man beholds all beings in the Self and the Self in all beings; for that reason he does not hate anyone.

odhia.org

#7

ୟସ୍ମିନ୍ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟାତ୍ମୈବାଭୂଦ୍ବିଜାନତଃ .

ତତ୍ର କୋ ମୋହଃ କଃ ଶୋକଃ ଏକତ୍ୱମନୁପଶ୍ୟତଃ .. ୭..

[୦୦] ୟସ୍ମିନ୍ = ଯେଉଁ ସ୍ଥିତିରେ; ବିଜାନତଃ = ପରବ୍ରହ୍ମ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଭଲଭାବେ ଜାଣିଥିବା ମନୁଷ୍ୟର; ସର୍ବାଣି = ସମସ୍ତ; ଭୂତାନି = ପ୍ରାଣୀ; ଆତ୍ମା = ଏକମାତ୍ର ପରମାତ୍ମା ସ୍ୱରୂପ; ଏବ = ହିଁ; ଅଭୂତ = (ଅନୁଭବ) ହୋଇଯାଏ; ତତ୍ର = ସେହି ସ୍ଥିତିରେ (ସେହି); ଏକତ୍ୱମ୍ = ଏକତ୍ୱକୁ (ପରଂବ୍ରହ୍ମକୁ); ଅନୁପଶ୍ୟତଃ = ନିରନ୍ତର ବ୍ରହ୍ମ ଭାବରେ ଲୀନ ମନୁଷ୍ୟ (ବ୍ରହ୍ମଦର୍ଶୀ) ପାଇଁ; ମୋହଃ = ମୋହ (ମମତା ବା ବନ୍ଧନ); କଃ = କଣ (?); ଶୋକଃ = ଶୋକ (ବା); କଃ = କଣ (?); (ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ମୋହ ଏବଂ ଶୋକ ରହିତ ହୋଇ ସଦା ଆନନ୍ଦ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ) । ||୦୭||

यस्मिन्सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ।

तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः ॥७॥

[sn] 7 To the seer, all things have verily become the Self: what delusion, what sorrow, can there be for him who beholds that oneness?

odia.org

#8

ସ ପର୍ଯ୍ୟଗାଚ୍ଛୁକ୍ରମକାୟମବ୍ରଣମ୍ ଅସ୍ନାବିର୍ ଶୁଦ୍ଧମପାପବିଦ୍ଧମ୍ ।
କବିର୍ମନୀଷୀ ପରିଭୁଃ ସ୍ଵୟମ୍ଭୁଃଯାଥାତଥ୍ୟତୋଽର୍ଥାନ୍ ସ୍ୟଦଧାଚ୍ଛାଶ୍ଵତୀଭ୍ୟଃ ସମାଭ୍ୟଃ
ବ୍ୟଦଧାଚ୍ଛାଶ୍ଵତୀଭ୍ୟଃ ସମାଭ୍ୟଃ .. ୮..

[୦୦] ସଃ = ସେ ମହାନ ମନୁଷ୍ୟ; ଶୁକ୍ରମ୍ = (ସେହି) ପରମ ତେଜୋମୟ; ଅକାୟମ୍ = ସୁସ୍ମଣ୍ଡଳର ରହିତ (ନିରାକାର); ଅବ୍ରଣମ୍ = ଛିଦ୍ର ବା କ୍ଷତ ରହିତ; ଅସ୍ନାବିର୍ମ = ସ୍ଥୂଳ ପଞ୍ଚଭୌତିକ ଶରୀର ରହିତ; ଶୁଦ୍ଧମ୍ = ଦିବ୍ୟ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ସ୍ଵରୂପ; ଅପାପବିଦ୍ଧମ୍ = ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କୁ; ପର୍ଯ୍ୟଗାଚ୍ = ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି; (ଯେଉଁ) କବିଃ = ସର୍ବଦ୍ରଷ୍ଟା; ମନୀଷୀ = ସର୍ବଜ୍ଞ ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ସ୍ଵରୂପ; ପରିଭୁଃ = ସର୍ବତ୍ର ବିଦ୍ୟମାନ ଏବଂ ସର୍ବ ନିୟନ୍ତା; ସ୍ଵୟମ୍ଭୁଃ = (ସ୍ଵତଃ)ନିଜେ ପ୍ରକଟ ହୋଇଛନ୍ତି (ଏବଂ); ଶାଶ୍ଵତୀଭ୍ୟଃ = ଅନାଦି; ସମାଭ୍ୟଃ = କାଳରୁ; ଯାଥାତଥ୍ୟତଃ = ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର କର୍ମାନୁସାରେ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ; ଅର୍ଥାନ୍ = ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ମାନଙ୍କର; ବ୍ୟଦଧାଚ୍ = ରଚନା କରି ଆସିଛନ୍ତି । ||୦୮||

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणम् अस्नाविर् शुद्धमपापविद्धम् ।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूःयाथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः
॥८॥

[sn] 8 It is He who pervades all?He who is bright and bodiless, without scar or sinews, pure and by evil unpierced; who is the Seer, omniscient, transcendent and uncreated. He has duly allotted to the eternal World?Creators their respective duties.

#9

ଅଂଧଂ ତମଃ ପ୍ରବିଶଂତି ଯେ ବିଦ୍ୟାମୁପାସତେ .

ତତୋ ଭୂୟଃ ଇବ ତେ ତମୋ ଯ ଉ ବିଦ୍ୟାୟାଂ ରତାଃ .. ୯..

[୦୦] ଯେ = ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ; ଅବିଦ୍ୟାମ୍ = ଅବିଦ୍ୟାର (ଅର୍ଥାତ୍ ସାଂସାରିକ କାମନା, ଭୋଗ ଓ ଆସକ୍ତି ଭାବର); ଉପାସତେ = ଉପାସନା କରନ୍ତି (ବା ସେଥିରେ ଲିପ୍ତ ରହନ୍ତି), (ସେମାନେ); ଅକ୍ଷମ୍ = ଅଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପ; ତମଃ = ଘୋର ଅକ୍ଷକାରରେ; ପ୍ରବିଶନ୍ତି = ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି; (ଏବଂ) ଯେ = ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ; ବିଦ୍ୟାୟାମ୍ = ବିଦ୍ୟାରେ; ରତାଃ = ରତ ରହନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନର ମିଥ୍ୟାଭିମାନରେ ମତ୍ତ ରହନ୍ତି (ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଭୋଗ ଓ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲଗାଇ ଥାଆନ୍ତି); ତେ = ସେମାନେ; ତତଃ = ତାଠାରୁ ବଳି; ଉ = ମଧ୍ୟ; ଭୂୟଃ ଇବ = ଅଧିକତର; ତମଃ = ଅକ୍ଷକାରରେ (ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି) | ||୦୯||

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।

ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायाँ रताः ॥९॥

[sn] 9 Into a blind darkness they enter who are devoted to ignorance (rituals); but into a greater darkness they enter who engage in knowledge of a deity alone.

#10

ଅନ୍ୟଦେବାହୁର୍ବିଦ୍ୟୟାନ୍ୟଦାହୁର୍ବିଦ୍ୟୟା .

ଇତି ଶୁଶ୍ରୁମ ଧୀରାଣାଂ ଯେ ନସ୍ତଦ୍ବିଚକ୍ଷିରେ .. ୧୦..

[୧୦] ବିଦ୍ୟୟା = ଜ୍ଞାନ ସାଧନ ଦ୍ଵାରା; ଅନ୍ୟତ୍ ଏବ = ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର (ଫଳ ଲାଭର); ଆହୁଃ = କର୍ତ୍ତୃ ଅଛି; (ଏବଂ) ଅବିଦ୍ୟୟା = ଜ୍ଞାନ ରହିତ (ଆସକ୍ତି ଯୁକ୍ତ) କର୍ମ ଦ୍ଵାରା; ଅନ୍ୟତ୍ = (ଏକ) ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର (ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବାର ମଧ୍ୟ); ଆହୁଃ = କର୍ତ୍ତୃ ଅଛି | ଇତି = ଏହିପରି; ଧୀରାଣାମ୍ = ଧୀରପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରୁ (ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନୀ ମହାତ୍ମାଙ୍କଠାରୁ); ଶୁଶ୍ରୁମ = ଶୁଣିଛୁ; ଯେ = ସେମାନେ; ନଃ = ଆମକୁ; ତତ୍ = ସେହି (ବିଷୟର); ବିଚକ୍ଷିରେ = ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି | ||୧୦||

ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନୀ ମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଜ୍ଞାନ ବା ବିଦ୍ୟା ସାଧନ ଦ୍ଵାରା ଏକ ପ୍ରକାରର ଫଳ ଲାଭ ହୁଏ | କିନ୍ତୁ ଅବିଦ୍ୟା ବା ଜ୍ଞାନ ରହିତ ଆସକ୍ତି ଯୁକ୍ତ କର୍ମର ଫଳ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର | ||୧୦||

अन्यदेवाहुर्विद्ययाऽन्यदाहुरविद्यया ।

इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥१०॥

[sn] 10 One thing, they say, is obtained from knowledge; another, they say, from ignorance. Thus we have heard from the wise who have taught us this.

#11

ବିଦ୍ୟାଂ ଚାବିଦ୍ୟାଂ ଚ ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦୋଭୟଂ ସହ .

ଅବିଦ୍ୟୟା ମୃତ୍ୟୁଂ ତୀର୍ତ୍ତ୍ୱା ବିଦ୍ୟୟାଂମୃତମଶ୍ନୁତେ .. ୧୧..

[୦୦] ଯଃ = ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ; ତତ୍ ଉଭୟମ୍ = ସେହି ଦୁଇଟି; (ଅର୍ଥାତ୍) ବିଦ୍ୟାମ୍ = ଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱକୁ; ଚ = ଏବଂ; ଅବିଦ୍ୟାମ୍ = କର୍ମ ତତ୍ତ୍ୱକୁ; ଚ = ମଧ୍ୟ; ସହ = ଏକାଠି; ବେଦ = ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଜାଣେ; ଅବିଦ୍ୟୟା = (ସେ) କର୍ମ ମାର୍ଗ ଦ୍ୱାରା; ମୃତ୍ୟୁମ୍ = ମୃତ୍ୟୁକୁ; ତୀର୍ତ୍ତ୍ୱା = ପାର କରି; ବିଦ୍ୟୟା = ଜ୍ଞାନ ମାର୍ଗ ଦ୍ୱାରା; ଅମୃତମ୍ = ଅମୃତକୁ; ଅଶ୍ନୁତେ = ଭୋଗ କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅବିନାଶୀ ଆନନ୍ଦମୟ ପରବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତ କରେ | ||୧୧||

विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयँ सह ।

अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययाऽमृतमश्नुते ॥११॥

[sn] 11 He who is aware that both knowledge and ignorance should be pursued together, overcomes death through ignorance and obtains immortality through knowledge.

odia.org

#12

ଅଂଧଂ ତମଃ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ଯେଃ ସମ୍ଭୂତିମୁପାସତେ .

ତତୋ ଭୂୟଃ ଇବ ତେ ତମୋ ଯଃ ଉ ସଂଭୂତ୍ୟାଃ ରତାଃ .. ୧୨ ..

[oo] ଯେ = ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ; ଅସମ୍ଭୂତିମ୍ = ବିନାଶଶୀଳ ଦେବତା, ପିତୃଲୋକ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର; ଉପାସତେ = ଉପାସନା କରନ୍ତି; (ତେ = ସେମାନେ;) ଅକ୍ଷମ୍ = ଅଜ୍ଞାନ ରୂପକ; ତମଃ = ଘୋର ଅକ୍ଷକାରରେ; ପ୍ରବିଶନ୍ତି = ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି; (ଏବଂ) ଯେ = ଯେଉଁମାନେ; ସମ୍ଭୂତ୍ୟାମ୍ = ଅବିନାଶୀ ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କଠାରେ; ରତାଃ = ରତ ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କ ଉପାସନାର ମିଥ୍ୟାଭିମାନରେ ମତ୍ତ; ତେ = ସେମାନେ; ତତଃ = ତାରୁ; ଉ = ମଧ୍ୟ; ଭୂୟଃ ଇବ = ଅଧିକତର; ତମଃ = ଅକ୍ଷକାରରେ (ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି) | ||୧୨||

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ।

ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्याँ रताः ॥१२॥

[sn] 12 Into a blind darkness they enter who worship only the unmanifested prakriti; but into a greater darkness they enter who worship the manifested Hiranyagarbha.

odia.org

#13

ଅନ୍ୟଦେବାହୁଃ ସମ୍ଭବାଦନ୍ୟଦାହୁରସମ୍ଭବାତ୍ .

ଇତି ଶୁଶ୍ରୁମ ଧୀରାଣାଂ ଯେ ନସ୍ତଦ୍ବିଚକ୍ଷିରେ .. ୧୩..

[oo] ସମ୍ଭବାତ୍ = ଅବିନାଶୀ ବ୍ରହ୍ମ ଉପାସନାରୁ; ଅନ୍ୟତ୍ ଏବ = ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର (ଫଳ ଲାଭର);
ଆହୁଃ = କଥିତ ଅଛି; (ଏବଂ) ଅସମ୍ଭବାତ୍ = ବିନାଶଶୀଳ ଦେବତା, ପିତୃଲୋକ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ
ମାନଙ୍କର ଉପାସନାରୁ; ଅନ୍ୟତ୍ = (ଏକ) ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର (ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବାର ମଧ୍ୟ); ଆହୁଃ =
କଥିତ ଅଛି | ଇତି = ଏହିପରି; ଧୀରାଣାମ୍ = ଧୀରପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରୁ (ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନୀ
ମହାତ୍ମାଙ୍କଠାରୁ); ଶୁଶ୍ରୁମ = ଶୁଣିଛୁ; ଯେ = ସେମାନେ; ନଃ = ଆମକୁ; ତତ୍ = ସେହି (ବିଷୟର);
ବିଚକ୍ଷିରେ = ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି | ||୧୩||

अन्यदेवाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात् ।

इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥१३॥

[sn] 13 One thing, they say, is obtained from the worship of the manifested;
another, they say, from the worship of the unmanifested. Thus we have heard from
the wise who taught us this.

#14

ସଂଭୂତିଂ ଚ ବିନାଶଂ ଚ ଯସ୍ତଦ୍ଦେଦୋଭୟଂ ସହ .

ବିନାଶେନ ମୃତ୍ୟୁଂ ତୀର୍ତ୍ତ୍ଵା ସଂଭୂତ୍ୟାଂ ଅମୃତମଶ୍ନୁତେ .. ୧୪..

[oo] ଯଃ = ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ; ତତ୍ ଉଭୟମ୍ = ସେହି ଦୁଇଟି; (ଅର୍ଥାତ୍) ସମ୍ଭୂତିମ୍ = ଅବିନାଶୀ ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କୁ; ଚ = ଏବଂ; ବିନାଶମ୍ = ବିନାଶଶୀଳ ଦେବତାଦିଙ୍କୁ; ଚ = ମଧ୍ୟ; ସହ = ଏକାଠି; ବେଦ = ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଜାଣେ; ବିନାଶେନ = (ସେ) ବିନାଶଶୀଳ ଦେବତାଦିଙ୍କ ଉପାସନାରୁ; ମୃତ୍ୟୁମ୍ = ମୃତ୍ୟୁକୁ; ତୀର୍ତ୍ତ୍ଵା = ପାର କରି; ସମ୍ଭୂତ୍ୟା = ଅବିନାଶୀ ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ଉପାସନାରୁ; ଅମୃତମ୍ = ଅମୃତକୁ; ଅଶ୍ନୁତେ = ଭୋଗ କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅବିନାଶୀ ଆନନ୍ଦମୟ ପରବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତ କରେ | ||୧୪||

सम्भूतिं च विनाशं च यस्तद्वेदोभयं सह ।

विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्भूत्याऽमृतमश्नुते ॥१४॥

[sn] 14 He who knows that both the unmanifested prakriti and the manifested Hiranyagarbha should be worshipped together, overcomes death by the worship of Hiranyagarbha and obtains immortality through devotion to prakriti.

#15

ହିରଣ୍ମୟେନ ପାତ୍ରେଣ ସତ୍ୟସ୍ୟାପିହିତଂ ମୁଖମ୍ ।

ତତ୍ତ୍ଵଂ ପୁଷନ୍ନପାବୃଣୁ ସତ୍ୟଧର୍ମାୟ ଦୃଷ୍ଟୟେ .. ୧୫..

[00] ପୁଷନ୍ = ସମସ୍ତଙ୍କ ଭରଣ ପୋଷଣର କାରକ ହେ ପରେମଶ୍ଵର; ସତ୍ୟସ୍ୟ = ପରମ ସତ୍ୟର (ସତ୍ୟସ୍ଵରୂପ ଆପଣଙ୍କର); ମୁଖମ୍ = ମୁଖ (ଶ୍ରୀମୁଖ); ହିରଣ୍ମୟେନ ପାତ୍ରେଣ = ଉଜ୍ଜଳ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ପାତ୍ର ଦ୍ଵାରା; ଅପିହିତମ୍ = ଆବୃତ ବା ଅଛାଦିତ ହୋଇଛି | ସତ୍ୟଧର୍ମାୟ = ସତ୍ୟ ସାଧକକୁ (ଭକ୍ତକୁ ବା ବ୍ରହ୍ମରୂପୀ ସତ୍ୟ ଅନ୍ଵେଷଣକାରୀକୁ); ଦୃଷ୍ଟୟେ = ଦର୍ଶନ କରାଇବା ପାଇଁ (ପ୍ରଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ); ତତ୍ = ସେହି ଆବରଣକୁ; ତ୍ଵମ୍ = ଆପଣ; ଅପାବୃଣୁ = ଦୂର କରନ୍ତୁ |

||୧୫||

हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।

तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥१५॥

[sn] 15 The door of the Truth is covered by a golden disc. Open it, O Nourisher! Remove it so that I who have been worshipping the Truth may behold It.

odia.org

#16

ପୂଷ୍ଠନେକର୍ଷେ ଯମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ

ବ୍ୟୁହ ରଶ୍ମୀନ୍ ସମୂହ ତେଜଃ .

ୟତ୍ତେ ରୂପଂ କଲ୍ୟାଣତମଂ ତତ୍ତେ ପଶ୍ୟାମି

ୟୋଽସାବସୌ ପୁରୁଷଃ ସୋଽହମସ୍ମି .. ୧୬..

[୦୦] ପୂଷନ୍ = ସମସ୍ତଙ୍କ ପୋଷଣକାରୀ; ଏକର୍ଷେ = ହେ ମୁଖ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ସ୍ୱରୂପ; ଯମ = ସର୍ବ ନିୟନ୍ତ୍ରା; ସୂର୍ଯ୍ୟ = (ସୂରିମାନଙ୍କର) ଭକ୍ତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ; ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ = ହେ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ପ୍ରିୟ; ରଶ୍ମୀନ୍ = ଏହି ରଶ୍ମୀକୁ (କିରଣ ଗୁଡ଼ିକୁ); ବ୍ୟୁହ ସମୂହ = ଏକତ୍ର କରି ଦୂର କରନ୍ତୁ |

ତେଜଃ = ଏହି ତେଜ ବା ଦୀପ୍ତି; ଯତ୍ = ଯାହା; ତେ = ଆପଣଙ୍କର; କଲ୍ୟାଣତମଂ = କଲ୍ୟାଣକର; ରୂପମ୍ = ରୂପ (ଅର୍ଥାତ୍ ଦିବ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ); ତେ = ଆପଣଙ୍କ; ତତ୍ = ସେହି (ରୂପକୁ); ପଶ୍ୟାମି = ଦେଖୁଛି; ଯଃ = ଯାହା; ଅସୌ = ସୂର୍ଯ୍ୟ (ବା ଆତ୍ମା); ଅସୌ = ସେହି; ପୁରୁଷଃ = ପରମ ପୁରୁଷ; ଅହମ୍ = ମୁଁ; ସଃ = ତହା (ହିଁ); ଅସ୍ମି = ଅଟେ | ||୧୬||

पूषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन् समूह ।

तेजः यत्ते रूपं कल्याणतमं तत्ते पश्यामि योऽसावसौ पुरुषः सोऽहमस्मि

॥१६॥

[sn] 16 O Nourisher, lone Traveller of the sky! Controller! O Sun, Offspring of Prajapati! Gather Your rays; withdraw Your light. I would see, through Your grace, that form of Yours which is the fairest. I am indeed He, that Purusha, who dwells there.

#17

ବାୟୁରନିଲମମୃତମଥେଦଂ ଭସ୍ମାତଂ ଶରୀରମ୍ ।

ଓଁ କ୍ରତୋ ସ୍ମର କୃତଂ ସ୍ମର କ୍ରତୋ ସ୍ମର କୃତଂ ସ୍ମର .. ୧୭..

[oo] ଅଥ = ବର୍ତ୍ତମାନ (ଏବେ); ବାୟୁଃ = ପ୍ରାଣବାୟୁ (ଏହି ପ୍ରାଣ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନେ); ଅମୃତମ୍ = ଅବିନାଶୀ; ଅନିଲମ୍ = ବାୟୁତତ୍ତ୍ୱରେ; (ପ୍ରବିଶନ୍ତୁ) = ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତୁ; ଭଦମ୍ = ଏହି; ଶରୀରମ୍ = ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର; ଭସ୍ମାତମ୍ = ଜଳିଲା ପରେ ଭସ୍ମରୂପ; (ଭୂୟାତ୍) = ହୋଇଯାଉ;
ଓଁ = ହେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ (ପରମେଶ୍ୱର); କ୍ରତୋ = ଯଜ୍ଞମୟ ଭଗବାନ ; ସ୍ମର = ସ୍ମରଣ କରନ୍ତୁ;
କୃତମ୍ = (ମୋର) କର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ; ସ୍ମର = ସ୍ମରଣ କରନ୍ତୁ; ||୧୭||

वायुरनिलममृतमथेदं भस्मातं शरीरम् ।

ॐ क्रतो स्मर कृतं स्मर क्रतो स्मर कृतं स्मर ॥१७॥

[sn] 17 Now may my breath return to the all-pervading, immortal Prana! May this body be burnt to ashes! Om. O mind, remember, remember all that I have done.

odhia.org

#18

ଅଗ୍ନେ ନୟ ସୁପଥା ରାୟେ ଅସ୍ମାନ୍

ବିଶ୍ୱାନି ଦେବ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ .

ୟୁଯୋଧ୍ୟସ୍ମଜ୍ଜୁହୁରାଣମେନୋ

ଭୂୟିଷ୍ଟାଂ ତେ ନମଃକ୍ତିଂ ବିଧେମ .. ୧୮..

[୦୦] ଅଗ୍ନେ = ହେ ଅଗ୍ନି ଦେବତା; ଅସ୍ମାନ୍ = ମୋତେ; ରାୟେ = ହେ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ; ସୁପଥା = ଶୁଭ ବା ଉଚିତ୍ ମାର୍ଗରେ; ନୟ = ନିଅନ୍ତୁ; ଦେବ = ହେ ଦେବ; (ଆପଣ ଆମର) ବିଶ୍ୱାନି = ସମସ୍ତ; ବୟୁନାନି = କର୍ମର; ବିଦ୍ୱାନ୍ = ଜ୍ଞାତା; (ଅତଃ) ଅସ୍ମତ୍ = ଆମର; ଜୁହୁରାଣମ୍ = ଏହି ମାର୍ଗର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ଏନଃ = (ଯାହା) ସମସ୍ତ ପାପ; ଯୁଯୋଧ୍ୟ = ଦୂର କରନ୍ତୁ; ତେ = ଆପଣଙ୍କୁ; ଭୂୟିଷ୍ଟାମ୍ = ବାରମ୍ବାର; ନମଃକ୍ତିମ୍ = ନମସ୍କାର ପୂର୍ବକ ବଚନ; ବିଧେମ = (ବ୍ୟକ୍ତ) କରୁଛି (ଅର୍ଥାତ୍ ବାରମ୍ବାର ନମସ୍କାର କରୁଛି); ||୧୮||

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥१८॥

[sn] 18 O Fire, lead us by the good path for the enjoyment of the fruit of our action. You know, O god, all our deeds. Destroy our sin of deceit. We offer, by words, our salutations to you.

#

.. ଇତି ଇଶୋପନିଷତ୍ ..

॥इति ईशोपनिषत्॥

End of Isa Upanishad

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ .

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ..

ଓଁ ଶାଂତିଃ ଶାଂତିଃ ଶାଂତିଃ ..

ଐଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଐଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

[sn] Om. That is full; this is full. This fullness has been projected from that fullness. When this fullness merges in that fullness, all that remains is fullness. Om. Peace! Peace! Peace!

Abbreviations:

[oo] : www.odia.org

ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ଓଡ଼ିଆ-ଡର୍-ଅର୍ ଫାଣ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ଏହା ଗୀତାପ୍ରେସ, ଗୋରଖପୁର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ।
ଇଶାଦି ନୌ ଉପନିଷଦ୍ ପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ହିନ୍ଦି ଅନୁବାଦ ଉପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଆଧାରିତ (ପୁସ୍ତକ ସଂଖ୍ୟା ୦୭୭) ।

[gg] : "ईशादि नौ उपनिषद्" published by Gitapress Gorakhpur (066)

[sn] : Source- "The Upanishads - A New Translation" by Swami Nikhilananda
(http://www.bharatadesam.com/spiritual/upanishads/isa_upanishad.php)

Prepared by:

www.odia.org using "DHWANI-UNICODE" and "WEBDHWANI".

The sansktruta shlokas are based on the itrans text from www.sanskritdocuments.org .

The vedic swara marks have been added here at odia.org based on the book Mantrapushpam' (2003, 7th edition) by Ramakrishna Math.

For the Odia translation we took help of the book "ईशादि नौ उपनिषद्" published by Gitapress Gorakhpur (066) .

FOR CORRECTIONS: MAIL TO odiaorg@gmail.com

**** This document is evolving and will change in future as we include more refinements and translations.**